

SAMGONGUSKJAL

Samhaldsfesti sjálvbjargni og frælsi

Samgonguskjal millum Javnaðarflokkin, Tjóðveldi og Framsókn

Vit staðfesta, at Føroyar eru millum ríkastu tjóðir í heiminum við ovurstórum náttúruríkidømi, ríkari mentan, skapandi og dugnaligum fólki og framtakshugaðum vinnulívi. Vit hava allar fortreytir fyri at skapa eitt sjálvbjargið samfelag við ríkum møguleikum, sterkum felagskapi og javnbjóðis rættindum fyri okkum øll.

Aðalmálið er, at valdið og virðini skulu út til fólkið. Vit skulu skapa einar sterkar, samhaldsfastar og sjálvbjargnar Føroyar. Vit vilja menna eitt tíðarhóskandi velferðarsamfelag fyri alt fólkið í Føroyum, sum kann kappast við grannalondini um at draga fólkið og virksemi til sín.

Búskapurin er vaksan seinastu árin, ríkir møguleikar eru fyri framburði, og fólkatálið er vaksið. Tó staðfesta vit, at virðini eru savnað á alsamt færri hondum, ójavnin er vaksan, skuldin er økt, aldursmanssetingin er framvegis ein avbjóðing, og búskaparliga haldfærið er versnað. Gongdin fram ímóti einum sjálvberandi búskapi er steðgað, og ríkisveitingin er hækkað.

Skilvísur búskaparpolitikkur skal leggja tryggja grund undir ein sjálvbjargan og haldfæran búskap. Javnari býti av ríkidøminum skal tryggja, at virðini í størri mun koma í umfar og harvið skapa størri vøkstur og trivnað. Nýskipanir skulu menna einar vælvirkandi Føroyar við fleiri møguleikum, framburði og dyggari áliti og javnrættindum fyri allar borgarar.

Skeiva aldurs- og kynsbýtið er millum størstu avbjóðingar landsins. Samgongan fer at mæta hesum við einum málsøknum vinnupolitikki, ið kann skapa arbeiðspláss, og við iløgum í útbúgving og betri lestrarumstøður, so ungdómur og barnafamiljur kunnu stóðast, virka og trívast í Føroyum.

Fleiri mentanartilboð, betri bústaðarmøguleikar og góð livikor annars skulu fjálga og fjølga um fólkið. Serstøk átøk skulu setast í verk í mun til kvinnu- undirskotið og integratiónina av útlendingum.

Ein nýggj stjórnarskipan skal staðfesta, at Føroya fólk hefur valdið í Føroyum. Lógin skal áseta og útgreina sjálvsavgerðarrættin og fólkaræðisliga stýrslagið hjá Føroya fólki. Hon kemur til fólkaatkvøðu í seinasta lagi í 2017.

Spekulasjón við privatum keypi og sølu av fiskirættindum verður steðgað, og øll fyrisitingin av lógini um vinnuligum fiskiskap eftirmett. Ein grundleggjandi nýskipan av fiskivinnuni verður millum høvuðsmálina hjá samgonguni. Ein breitt samansettur arbeiðsbólkur við fakligum førleikum og vinnuligum royndum verður alt fyri eitt settur at gera tilmæli til politisku skipanina um nýskipan í fiskivinnuni frá 1. januar 2018. Meginreglan er, at vinnan skal virka eftir marknaðartreytum.

Ein nýhugsandi vinnupolitikkur skal skapa størri fjølbroytni, fleiri størv og hægri inntøkur. Kjarnan í vinnupolitikkinum verður, at okkara fjølbroytta tilfeingi verður gagnnýtt, at fleiri vørur og tænaður verða framleiddar, og at føroyskar loysnir og førleikar stóðugt verða ment. Eitt serstakt mál er at talgilda Føroyar og geva føroysku KT-vinnuni nýtt grundarlag við millum annað at tryggja, at tær grundleggjandi KT-skipanirnar verða goymdar og viðgjørðar í Føroyum.

Uttanríkis- og tænaðarverður útbygd. Útflutningspolitikkur verður orðaður. Arbeitt verður miðvíst fyri betri handilssambandi við onnur lond og møguleikum fyri at taka lut í altjóða sambondum og felagsskapum.

Sum partur í einum sínámillum tengdum heimi hava Føroyar eisini ábyrgd í mun til tær ovurhonds stóru avbjóðingarnar við flóttafólki og neyðstøddum kringheimin – og á henda hátt av at royna at skapa eitt tryggarheimssamfelag.

Alment og privat eru fortreytir fyri hvørjum øðrum. Stuðlast skal undir privat framtakssemi, íverkseting og nýmenning. Tað privata skal innan ávís øki kunna bjóða seg fram at loysa nakrar tænaður hjá tí almenna í tann mun, tað er bíligari og betri. Ein eigarapolitikkur skal orðast fyri almennar fyrirkomur, grunnar o.a., sum eisini skal lýsa, um ávísar almennar fyrirkomur, hvørs uppgávur eru vinnuligar

heldur enn almennar, kunnu verða einskildar.

Góður skúlaskapur og lívslong læra eru grundin undir einum framkomnum samfelag. Útbúgving og gransking verða tí millum fremstu mál samgongunnar. Førleikarnir at taka lut í fólkaræðinum eiga at verða styrktir frá barnsbeini gjøgnum skúla og útbúgving.

Mentan og list skapa okkum sum menniskju og samfelag, og kreativitetur er ein grundleggjandi framdráttarmegi. Mentanapolitikkur skal tí setast høgt í politiska arbeiðinum.

Eitt gott og útbygt samferðslukervi – innanoyggja og til umheimin – er avgerandi fyri trivnað og møguleikar hjá fólki og vinnu. Tí verða iløgur stóðugt gjørðar og átøk framd til tess at geva fólki javnsettar møguleikar kring landið.

Umhvørvis- og náttúruvernd skulu uppraðfestast til gagns fyri verandi og komandi ættarlið. Ferð skal av álvara setast á at leggja orkunýtsluna um, so vit gerast sjálvveitandi við grønnari orku.

Øllum borgarum skulu tryggjast javnrættindi. Hvør einstakur skal eiga møguleikan at smíða sær eitt eydnuríkt lív eftir egnum huga og evnum og at taka lut og ábyrgd í samfelagnum. Hetta tryggjar sosialt og mentanarligt fjølbroytni, sum gevur trivnað og skapandarhug.

Í sonevndum etiskum málum stendur hvørjum einstøkum tingfólki frítt at

atkvøða eftir egnari sannføring.

Í øllum arbeiði vilja vit skapa álit á politisku skipanina. Øll mál skulu viðgerast í opinleika, og fólk, sum vara av, serfrøði og fakfólk verða hoyrd og vird. Somuleiðis skal rættartrygdin styrkjast og verjast eins og rætturin hjá borgaranum til innlit og gjøgnumskygni.

Øll átøk, sum samgongan fremur, eru treytað av fíggarstøðu landsins og búskaparligum skilvísi. Samgongan vil í øllum nýskipanum leggja dent á at finna breiðar semjur og at byggja avgerðirnar á fakligt og fólkaræðisligt grundarlag.

Høvuðsmál, sum vit fara undir at loysa alt fyri eitt

Vit ásanna, at stór og átrokandi mál skulu loysast í føroyska samfelagnum. Tí fara vit alt fyri eitt undir hesar høvuðsavbjóðingar:

- At seta í verk eina nýskipan av fiskivinnuni.
- At fremja broytingar í skattapolitikkinum, so lág- og miðallønt fáa ein skattalætta.
- At geva fólkinum høvi at samtykkja sína egnu stjórnarskipan á fólkaatkvøðu, at fastfrysta ríkisveitingina og taka mál á føroyskar hendur.
- At taka avbjóðingina við aldurs- og kynssamansetingini í álvara við iløgum í ungdóm, útbúgving, mentan og barnafamiljur.

- At tryggja langtíðarhaldfæran búskap við m.a. búskapargrunni og konjunkturjavnandi fíggarpolitikki.
- At seta í verk menningarætlan fyri heilsuverkið, sum tryggjar viðgerðir og tænaður á nútímans stóði.
- At gera nýggja pensjónsskipan, sum skal tryggja øllum góða pensjón og samstundis rætta teir ójavnar og haldfæristrupulleikar, sum komu í við forskattingini av pensjónum.
- At gera iløgur í grøna orku, so Føroyar kunnu gerast sjálvveitandi við varandi orku.

Nýskipan í fiskivinnuni

Vit vilja fremja eina grundleggjandi nýskipan í fiskivinnupolitikkinum, sum verður sett í verk frá 1. januar 2018. Nýskipanin skal byggja á hesar aðalreglur:

- Allur fiskiskapur skal vera lívfrøðiliga, búskaparliga og samfelagsliga burðardygur.
- Livandi fiskiríkidømið í føroyskum sjógvi og tað, sum Føroyar hava samráðst seg til í avtalum við onnur lond, skal framhaldandi vera fólksins ogn og kann ikki gerast ogn hjá privatum feløgum ella einstaklingum ella fara á útlendskar hendur.
- Fiskirættindi skulu vera á føroyskum hondum.
- Farast skal frá privatari sølu av loyvum og fiskirættindum.